

§ 8 - Uttalelser

Europeisk arbeidsmarkedsbyrå og EØS-avtalen

I 2018 lanserte EU-kommisjonen planer om å danne et europeisk arbeidsmarkedsbyrå, European Labour Authority (ELA). Byrået skal håndheve EU-regler for arbeidslivet inkludert trygderettigheter. **Gjennom EØS-avtalen vil ELA gjelde også i Norge.**

Grunnleggende i EUs politikk er «den frie etableringsretten», dvs. at virksomheter i EU kan etablere seg hvor de vil innenfor EU/EØS, og EUs fire friheter, fri flyt av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft. Dette siste åpner for å erstatte norske arbeidstakere med billigere arbeidskraft fra lavkostland. Her gjelder også Schengen-avtalen i EU.

EUs politikk, som norsk lovgivning har måttet tilpasse seg, resulterer fort i redusert makt og innflytelse for fagbevegelsen. Tillitsvalgte og arbeidstakernes medbestemmelse svekkes og resultatet er dårligere lønns- og arbeidsvilkår. En strategi EU åpenbart har lyktes med. Antall fagorganiserte har sunket dramatisk i EU i takt med lovendringene og liberaliseringer av nasjonale kontroll- og håndhevingsbestemmelser.

Norge kan slutte seg til ELA, eller reserverer seg. Men det behøver ikke utgjøre stor forskjell. Hvis Norge implementerer ELA vil EUs lovgivning gjøres gjeldende i Norge og vi vil være styrt av EU. Vi avgir nasjonal sjølråderett i arbeidslivet og norske tilsynsmyndigheter underlegges ELAs jurisdiksjon. Om Norge velger å stå utenfor ELA ved å bruke reservasjonsretten, vil EUs lovverk fortsatt gjelde i Norge gjennom EØS-avtalen. EØS-loven § 1 og § 2 gir EUs lover og direktiver forrang foran norske lover og avtaler. Norske tilsynsmyndigheter må følge de samme reglene som ELA pålegger, og mest sannsynlig anvende de samme sanksjonsmidlene.

Hovedpunktene i EU-kommisjonens forslag om ELA:

- ELA vil være et organ som for første gang kan gå direkte på norske myndigheter og få ut alle opplysninger. Dette skal skje ved at Norge oppnevner en representant med denne myndighet underlagt ELA.
- ELA vil ha som oppgave å overvåke at Norge følger EUs lover på arbeidslivsområdet, inklusive trygderettigheter og påse at norske tariffavtaler ikke er i strid med EUs regelverk.
- Norske myndigheter kan nekte å utføre inspeksjoner og de kan nekte ELA å delta. Norske myndigheter kan nekte megling og nekte å følge ELAs råd, men må i så fall gi et begrunnet avslag.
- ELA skal rapportere alle avslag og alle brudd på EUs regler til EU-kommisjonen, ikke bare på sitt område, men på alle områder. Kompetansen ligger, for Norges del, hos ESA og EFTA-domstolen.

Med EØS-avtalen har Norge tapt kampen mot sosial dumping, arbeidslivskriminalitet, og økonomisk kriminalitet i noen sektorer. Dette styres i stor grad av kriminelle nettverk som opererer over landegrensene. Krav om opprettelse av enkeltmannsforetak og etableringen av bemanningsbyråer, som svekker arbeidstakernes lønns- og arbeidsforhold brer om seg.

Arbeidstakernes vern gjennom HMS, gode forsikringsordninger, lønn under sykdom og ferie osv. kan forsvinne. Bemanningsforetakene rekrutterer billig utenlandsk arbeidskraft på korttidskontrakter og uten rettigheter.

EØS-avtalen, sammen med ulike direktiv på arbeidslivsområdet, f.eks.

vikarbyrådirektivet, utstasjoneringsdirektivet og tjenstedirektivet, legger til rette for dette.

Arbeidstakere i yrker med lavere og midlere lønninger og kompetansekrav samt trygdede med restarbeidsevne er de store taperne.

Det er trolig at ELA vil bidra til ytterligere å senke standarden innen arbeidslivet i Norge.

På sikt er våre høye arbeidslivsstandarder, et seriøst og organisert arbeidsliv, et samfunn som ser verdien av å ha sterke tilsynsmyndigheter og verdien av et velfungerende trepartssamarbeid bare mulig om **Norge sier opp EØS-avtalen**